

Teleki Júlia: KERESSEM AZ APÁM SÍRJÁT
Visszatekintés a múltba – II., bővített kiadás

VI. A TÖRTÉNELEM ISMÉTLŐDIK

Teleki Júlia: KERESSEM AZ APÁM SÍRJÁT
Visszatekintés a múltba – II., bővített kiadás

A háború árnyékában

1991-et írtunk. A levegőben valami rettenetes érződött. Valami, ami mindannyiunkat nyugtalanított. A háború előszele volt az, ami idén tavasszal, be is következett.

Jugoszlávia népei, akik eddig „testvériség-egység”-ben éltek, majd mindannyian azonos nyelvet beszéltek, most egymás ellenségeivé váltak. Egyes politikusok uralkodási vágya, hatalomra törése veszélybe sodorta országunkat. A gyűlölet, a nacionalizmus megtette a magáét. Az egykori barátok, szomszédok, sőt rokonok most ellenségek.

A Nagy-Szerbia elgondolás, valamint az elképzelés, hogy minden szerb egy államban éljen, még súlyosabbá tette a helyzetet. Az „urak” senkit nem kérdeztek arról, hogy az emberek mit akarnak: békében élni, együtt; esetleg gyilkolni és nyomorogni. Sajnos, ők döntöttek. S az utóbbit választották. Egymásnak ugrasztották a nemzeteket. Az ellenség-gyártás, a gyűlölet szítása volt a legfőbb feladatuk. A hadsereg, amelynek Jugoszláv Néphadsereg volt a neve, egyértelműen egy nemzet mellé állt. Az ötven évig tartó „testvériség-egység”-et felváltotta a nacionalizmus. Gyere többször hallottuk, hogy a szerb nép nem akar együtt élni más nemzettel. Etnikailag tiszta államot akar.

Az örületet kezdetben megállíthatták volna, de nem tették. Rákényszerítették a katonákat, hogy saját nemzetük ellen harcoljanak. Az állami sajtó és tévé mást sem csinált, mint „szülte” az ellenséget, szította a gyűlöletet.

Bár a fegyverek nem ezen a tájon dörögtek, mégis rettegésben éltünk, hiszen a mi gyermekeink voltak a katonák. Azt hiszem, felesleges leírni azoknak a szülőknek a félelmét, akiknek a fia a hadseregben szolgált. Az én fiam is katona volt. Átvirrasztottam a TV-készülék előtt az éjszakát, hogy semleges hírforrásokból tudjam meg, mi van velük. Tudom, nem voltam egyedül. Nem volt nyugodt sem a nappalunk, sem az éjjelünk.

A hadsereg egyre több fiatal katonát küldött a harctérre. Egyre több frontvonal nyílt meg. Már nem volt elég kiskatona, kellettek a tartalékosok is. Ráadásul azok, akik már letöltötték sorkatonai szolgálatukat. Nem jöhettek haza, mindjárt a hadseregben maradtak tartalékosokként.

Egyre nagyobb méretű volt a mozgósítás, de egyre erősebb lett az ellenállás is, a háború elleni tiltakozás. Az első hónapokban még együtt tiltakoztunk magyarok és szerbek, de később már csak mi, magyarok maradtunk azok közül, akik tiltakozni mertek. A hivatalos propaganda szerint ugyanis, akik a béke mellett álltak ki azok vagy fasiszták voltak – ezek voltunk mi, magyarok – vagy árulók (azaz, azok a szerbek, akik velünk együtt tiltakoztak).

A sajtóban és a tévén keresztül állandóan azt hangoztatták, hogy a szerb népet meg kell védeni, a szülők pedig legyenek büszkék, hogy fiaik ezt cselekszik. Az már nem volt világos, kinek melyik hazát kell védenie, hiszen kezdetben a hadseregben horvátok, szlovének és makedónok is szolgáltak, illetve a tartalékosok között legtöbben magyarok. Nem hiszem, hogy akkor valaki is büszke volt arra, hogy fia valahol saját barátjára, szomszédjára lő; de azok közül is valaki épp a fiára fogja a fegyverét.

A mindennapos gyűlöletszítás megtette a magáét. Egyre többen kezdték hangoztatni, hogy a másik nemzet az ellenség. Úgy tűnik, a nacionalizmus, a gyűlölet győzött, ahogyan ötven évvel ezelőtt, 1944-ben.

Kire löjek: apámra vagy anyámra?

A háború szétdúlta az otthonokat, a családokat. Nagyon sok vegyes házasság tönkrement, esetleg erővel tönkretették. A Jugoszláv Néphadseregben szolgáló kiskatonák közül voltak olyanok, akik vegyes házasságból születtek, most pedig harcolniuk kellett a horvát édesanya vagy édesapa ellen.

Fiam barátjának, Umičević Dragannak édesapja szerb, édesanyja horvát. Amíg ő a „hazát védte”, a hadsereg, amelyben ő is szolgált, szétlőtte az otthonát. Sem édesapjáról, sem édesanyjáról nem kapott hírt. A sorkatonai szolgálat után azonnal tartalékosnak kiáltották ki, majd a horvátországi frontra küldték. Nem akart tovább katonáskodni. Nem akart egyik oldalra sem állni. De haza sem tudott menni, hiszen a szülővárosában dült a háború. Egymaga volt, család, hajlék nélkül. Nem tudta, él-e édesapja, él-e édesanyja. Végül minket keresett fel, katonabarátjának szüleit, hogy valameddig itt húzza meg magát, mert nincs hova mennie.

– Kire löjek: apámra vagy anyámra? – kérdezte könnyes szemmel.

– Én nem akarok egyikre sem lőni! Nem akarok harcolni! Nem akarok meghalni!

A fiú reszketett. Az idegei tönkrementek, a háború nyomai már meglátszottak rajta. Vajon, hány ilyen fiatal

van még, akit arra akarnak kényszeríteni, hogy szülei, rokonai ellen harcoljon?

Mindig szomorúan gondolok erre a fiatalemberre. Vajon, él-e még? A nálunk eltöltött két hét után, némi pénzsegéllyel ellátva, útnak indult. Megígérte, ha megérkezik szlovéniai rokonaihoz, azonnal jelentkezik.

Sajnos, még nem hallottunk felőle semmit.

Vajon, visszajön-e?

A történelem ismétlődik?

Az erőszakos mozgósítás minket sem került el. Amíg egyik fiam kiskatonaként szolgált, a másikat erőszakkal vitték el. Kisunokám 8 hónapos volt akkor. Én 1944-ben, amikor elvitték apámat 10 hónapos voltam. Ő soha többé nem jött vissza.

Másra sem tudtam gondolni, mint hogy kisunokám látja-e még valaha az édesapját, esetleg – ne adj' Isten – soha nem ismerheti meg. Kegyetlen, nehéz napok voltak ezek. A jó Isten mégis megsegített bennünket.

Vajon, a történelem ismétlődik? Újra a nemzetgyűlölet győzedelmeskedik? Miért kell nekünk más nemzetek ellen harcolnunk? Mi nem azért neveltük fel gyermekeinket, hogy gyilkosok legyenek, esetleg mások gyilkolják meg őket!

A háború elleni tiltakozás egyre erősödött bennem. Talán azért volt sokkal erősebb, mint azokban, akik nem élték át a háború kegyetlenségét; mert én annak köszönhetően váltam árvává, földönfutóvá. Talán pont ezért értettem meg sokkal jobban a menekülteket, akik nem önhibájukból maradtak hajlék nélkül.

A sajtón keresztül is többször feleltem a szavamat a háború ellen. Megkísértem rámutatni arra, hogy az emberélet mindennél fontosabb. A nacionalizmus, a bosszú csak újabb bosszút szül, aminek soha nem lesz vége. Sajnos, vezető személyeink ezt nem így gondolják, gondolataikban csak egy nemzetnek van helye, a többit nem veszik emberszámba.

Békét akarunk!

Nyílt levél vezetőinknek

Most, amikor a háború oly közel van hozzánk – a világban és hazánkban is – rá kell döbbernünk, hogy egy emberöltő, háború nélkül is nagyon rövid. Rövid az élet és nehéz, de mindennek előtt nagyon szép. Az élet szép, és élni: boldogan, békében nagyon jó.

A sorsunk különböző. Egyikünk szegény, másikunk gazdag. Nemzetiségünk is különböző. Egyikünk magyar, másikunk szerb, horvát, albán stb. Azonban mindannyian emberek vagyunk. Emberek vagyunk és élni akarunk. Mindannyiunknak egy élete van és ehhez ragaszkodunk. Senkinek nincs jogában elvenni tőlünk.

Mindent meg lehet szerezni és el lehet veszíteni, majd újra megszerezni, de az életet nem. Élet csak egy van. Vigyázzunk életünkre és vigyázzunk embertársaink életére is, hiszen élni jó és szép. Becsüljük meg, ha kell, segítsük, de soha, soha ne bántsuk. Békében csak akkor élhetünk, ha embertársaink is békében élnek.

Dobjuk ki vagy tegyük félre szívünkől a nemzeti érzést, nézzünk egymásra, mint emberek. Egyszerűen csak, mint emberek, kiknek egyformán joguk van az élethez.

Teleki Júlia: KERESSEM AZ APÁM SÍRJÁT

Visszatekintés a múltba – II., bővített kiadás

Kérjük elnökeinket, vezetőinket, hogy gondolkodjanak és cselekedjenek úgy, mint EMBEREK, ne pedig úgy, mint egy nemzet tagjai. Ha úgy néznénk egymásra, mint ember az embertársára, nem pedig mint egy nemzet tagja az idegen nemzet tagjára, akkor nem következnének be ezek az összetűzések. Nem szabad elfelejteniük, hogy nincs joguk kiárusítani az életünket egy elvért, egy darabka földért, vagy bármely nemzet hatalmáért. ÉLETÜNK A MIÉNK! Ne vegyék el tőlünk! Bármily nehéz is, mégis megtalálhatjuk benne a szépséget, az örömet.

Élni akarunk, és élni akarnak gyermekeink, ifjúságunk; élni akarnak unokáink, akik már megszülettek, de azok is, akik ezután születnek. Nem kérünk sokat, csak BÉKÉT és saját életünket. Béke csak akkor lehet, ha abbahagyjuk a vádaskodást.

Ezért kérjük Vezetőinket, ne a hatalomért harcoljanak, ne a hatalmukat féltsék, hanem embertársaik életét, bármilyen nemzetiségű is az.

A földön nagyon sok nemzet él, de mindannyian emberek, bármilyen nyelven is beszélnek, bármilyen is a bőrük színe. Emberek, akik élni akarnak. Ne vegyük el jogait.

Átéltünk egy szörnyű háborút, sok kegyetlenséget, de ne akarjuk, ne engedjük, hogy gyermekeink is átéljenek ilyent. Biztosan vannak Vezetőinknek is gyermekeik, unokáik, akiket nagyon szeretnek, akikhez ragaszkodnak. Ha így van, akkor őrizték meg az ő életüket is, őrizték meg mindannyiunk életét! Vigyázzanak döntéseikre, hogy ne kelljen lehajtott fővel felelni értük, hanem nézzenek bátran mindannyiunk szemébe.

Teleki Júlia: KERESSEM AZ APÁM SÍRJÁT

Visszatekintés a múltba – II., bővített kiadás

Könyörgünk a békéért, az életért, a boldogságért, de nemcsak egy nemzet, hanem az egész emberiség számára.

Ha béke lesz, akkor kenyér is lesz. Talán egyikünknek nagyobb, a másikunknak kisebb darab. De élni fogunk. Élni! Hisz az élet szép, még akkor is, ha nehéz.

Legyen hát béke hazánkban, és legyen béke az egész világon!

(Napló, 1991. február 19.)

Büntetendő-e a békeszeretet?

Vajdaság-szerre békemegmozdulások vannak. Az emberek a szívük mélyén mind békét kívánnak. Van, aki hangosan ki meri mondani; van, aki csak titokban vágyik a békére. Vajon, szabad-e békét kívánni?

Sajnos, nem szabad. Még nem szabad kimondani, hogy békét akarunk, mert aki ezt megteszi, az fasiszta, az áruló.

Kérdem szépen, bűn-e a békeszeretet? Bűnös-e az, aki nem akar ölni? Bűnös-e az, aki békében akar élni minden nemzettel, minden emberrel? Szabad-e fasisztáknak nevezni azokat az anyákat, apákat, feleségeket, fiatalokat, akik elítélik a háborút? Ki a bűnös: az, aki kioltja embertársa életét, vagy az, aki elítéli ezt az értelmetlen vérontást? Ki a nép ellensége: az, aki öl és rombol, vagy az, aki dolgozik és épít? Feleljen valaki ezekre a kérdésekre, aki még józanul gondolkodik!

Teleki Júlia: KERESSEM AZ APÁM SÍRJÁT

Visszatekintés a múltba – II., bővített kiadás

Ártatlan fiatalok vesztik el életüket vagy sebesülnek meg nap mint nap. Házakat, gyárat rombolnak le a saját országunkban. Mindent tönkretesznek és eltaposnak, ami jó, ami szép. Vajon miért?

Sokan hajlék nélkül maradtak. Nemsokára ők is rá fognak jönni, hogy becsapták, tönkretették őket, hiszen nem maradt semmijük. De vajon, ki felel mindezért?

Annak, aki ezt előre kitervelte, megmaradt a háza, a „munkahelye”. Nem ő lesz a felelős. Tehát kell egy bűnbak, egy újabb ellenség. Igen, és már meg is találták. Vannak még „neki ljudi” (holmi emberek), akik békére buzdítanak, akik elítélik a háborút, a rombolást. Most ők az ellenségek. Vezetőink elítélik azt, aki békére szólít fel, megdicsérik azokat, akik a békéért könyörgő anyákat, feleségeket lefaszisztazzák. Vajon, meddig mehet ez így tovább?

Mi, békeszerető emberek a világhoz fordulunk segítségért. Felhívjuk minden békeszerető ember figyelmét a világban és hazánkban: **SEGÍTSENEK RAJTUNK! ÁLLÍTSÁK MEG A VÉRONTÁST ÉS A ROMBOLÁST! MI BÉKÉT AKARUNK, NEKÜNK NEM FEGYVER, HANEM MUNKA KELL! MI NEM ÖLNI, MI DOLGOZNI AKARUNK!**

Könyörögjünk a békéért!

(Magyar Szó, 1991. október 1.)

Állítsátok meg a háborút!

Nyílt levél a honvédelmi titkársághoz

Tisztel honvédelmi miniszterek!

Önökhöz fordulok egy kérdéssel: Mondják, milyen érzés most végignézni hazánkon, a rombadőlt városokon, amit Önök romboltattak le? Normális körülmények között a hadsereg a hazát védi, nem pedig rombolja. Önök pedig saját hazájukat vitték a pusztulásba.

Honnan vesznek ennyi bátorságot? Ki hatalmazta fel Önöket, hogy fiainkat a halálba hajszolják, hogy gyilkossá tegyék őket? A katonák letették az esküt, hogy megvédik hazánkat a külső ellenségtől, de arra nem esküdtek, hogy egy értelmetlen, nacionalista, testvérgyilkos háborúban részt vesznek!

Mi nem gyilkosokat neveltünk, de arra sem készítettük fel gyermekeinket, hogy meggyilkolják őket. Mi munkásokat és értelmiséget neveltünk, akik majd építik hazánkat, nem pedig rombolják. A rombolást Önök és a vezető politikusok végzik!

Miféle cél az, amely ennyi emberéletet követel? Vajon igazságos-e, szabad-e emberek életét feláldozni azért, hogy egy nemzet egy államban éljen? Vajon lehet-e minden nemzetnek külön állama? Melyik nemzetnek nincsenek a világban szétszórt tagjai? Miért gondolják, hogy az egyik nemzetnek több joga lehet, mint a másoknak? Miért nem tekintik minden nemzet bármely tagját egyformán embernek? Miért félnek a kisebbségi sorstól, hisz Önök szerint, állítólag, a kisebbségnek minden joga adva van ebben az országban.

Nem lenne-e emberibb dolog, ha eltörölnék azt a szót: kisebbség, és megmaradna csak az EMBER, függetlenül mely nemzethez tartozik?

Mi a fontosabb: az, hogy milyen zászlót lengetünk és milyen himnuszt éneklünk, vagy az, hogy békében éljünk és legyen mit ennünk? Vajon elég lesz-e a katonáknak a gyökér, amit az alelnök kínál nekik? Lehet-e gyökéren élve harcolni és dolgozni? Talán Önöknek majd külön gyökér fog teremni?

Tisztelt Kadrijević úr és más miniszterek!

Vajon elégedettek-e a sok romhalmaz láttán? Önök szerint most a szerb nép meg van-e védve? Most, amikor annyian otthon nélkül maradtak? Nem volt-e nekik jobb, míg béke volt? Talán az egyszerű embereket kellett volna megkérdezniük; azokat, akik csak a munkával törődtek, akik nem értek rá esztelen uszításokkal foglalkozni, akik szemében minden nemzet tagja egyformán ember, akiknek a BÉKE mindennél többet ér. Ezek az emberek most Önöknek köszönhetik, hogy hajléktalanokká váltak.

Vajon rádöbbennek-e egyszer az igazságra? Azt hiszem, igen. S eljön-e az idő, amikor majd Önök is rádöbbennek arra, milyen rombolást végeztek, és hány emberéletért kell felelniük. Higgyék el, egyszer felelniük kell mindenért!

Nem régen még büszkék voltunk a hadseregünkre. Most már nem lehetünk azok, hiszen fiaink saját városainkat rombolják le. És miért? Egy olyan célért, amit egy pár nacionalista beállítottságú ember elképzelt, és ami miatt egymásra uszítottak két, sőt több nemzetet is.

Eljön-e az idő, amikor minden embert egyformának tekintünk, nem nézzük a nemzetiségét, csak azt: EMBER-e? Reméljük, hogy eljön. Talán élhetünk még egymás mellett békében. De ehhez az kell, hogy ne tartsuk önmagunkat többnek, mint amik vagyunk. Ez minden nemzetre vonatkozik.

Tisztelt Urak!

ÁLLÍTSÁTOK MEG A HÁBORÚT! NE KÜLDJÉTEK HALÁLBA GYERMEKEINKET, DE A TIÉTEKET SEM! FELEJTSÉTEK EL A BOSSZÚT! AZ ÉLETET, A BÉKÉT AKARJÁTOK, NE A HALÁLT! AZ ÉLET A MIÉNK, NEM TI ADTÁTOK NEKÜNK, ÍGY NINCS IS JOGOTOK ELVENNI!

NE FELEJTSÉTEK EL: A XXI. SZÁZAD KÜSZÖBÉN ÁLLUNK! MI NEM GYÖKEREKET AKARUNK ENNI, HANEM DOLGOZNI ÉS TERMELNI, JÓLÉTET TEREMTENI! EZT CSAK BÉKÉBEN LEHET!

ÁLLÍTSÁTOK MEG A HÁBORÚT! BÉKÉT AKARUNK!

(Magyar Szó, 1991. november 5.)

A szeretet ünnepe

Közeledik a karácsony, a család, a szeretet ünnepe. Ilyenkor együtt örülünk egymásnak és az ünnepnek.

Sajnos az idei karácsony nagyon sok házban nem hoz örömet. Hisz hiába várják haza az apukát, a fiút, a testvért.

Hány család maradt otthon nélkül, lett földönfutóvá?
Hány családban várják haza remegve az apukát, a férjet,

Teleki Júlia: KERESSEM AZ APÁM SÍRJÁT

Visszatekintés a múltba – II., bővített kiadás

a fiút vagy a testvért? Hiszen akiket meg akartak „védeni”, azokat az embereket, azokat a családokat is gyászba borították, tönkretették. Most nincs otthonuk, nincs semmijük. Vajon jobb-e most ezeknek az embereknek, mint a múlt évben vagy azelőtt, amíg nem “védte” őket senki, de volt meleg, csendes otthonuk? Ezek az emberek a hatalomnak köszönhetik sorsukat. Számukra szomorú lesz a karácsony, bármelyiket is ünneplik, szomorú lesz az újév is. De szomorú lesz mindannyiunk számára. Kevés ember lehet boldog ebben az évben.

Talán egyszer vége lesz minden szörnyűségnek. Talán a hatalom is belátja – mindkét oldalon –, hogy az emberélet a legdrágább, minden hatalomvágynál többet ér.

Reméljük, a következő karácsony már sokkal békésebb lesz mindannyiunk számára. Most csak arra kérjük a Jézuskát, hogy minden apukát, férjet, fiút és testvért segítsen haza, hogy a gyermekeknek, az édesanyáknak boldog karácsonyuk legyen.

Nem baj, ha a karácsonyfa alá nem jut ajándék; nem baj, ha szegényebb lesz a karácsonyi ebéd, csak BÉKE legyen! A szeretet és a béke mindennél többet ér.

Kívánom, hogy minden ember szívében karácsony és az újév táján ott égjen a béke lángja! Ne engedjük, hogy ezt a lángot kioltásák szívünkből!

Hozzon az új év mindannyiunknak erőt a további békés együttéléshez!

(Magyar Szó, 1991. december 20.)

Békét akarunk!

Már egy éve dül a háború Boszniában. Az emberek százai, ezrei esnek áldozatául a kegyetlen vérontásnak vagy az éhhalálnak. Tízezrek maradtak hajlék nélkül, csak ezért, hogy a vezető politikusok megmutassák: egy államban akarnak élni. A népet nem kérdezik meg, hol szeretne élni. Akar-e akár háború árán is etnikailag tiszta várost, országrészt, vagy saját otthonában szeretne élni, eddigi szomszédai mellett?

Nagyon sok szerb menekült is sírva panaszkodik: Nekik addig jó volt, amíg valakinek eszébe nem jutott ez a tisztogatás. Kevés az etnikailag tiszta család, nemhogy etnikailag tiszta várost találjanak. De kit érdekel ez? A hatalom nem így állítja! A hatalom mást táplál az emberek agyába! Aki csak a szerb televíziót nézi, s más híreket nem is hallgat, nem beszélget el a menekültekkel; az mind elhiszi azt, amit „tálalnak” neki.

Mindenki a háború végét várja, bárhol is él. Kivéve azokat, akik a háborúból élnek, akik más kárán gazdagodnak meg. Ezek az emberek (emberek?) a háborúból busás hasznot húznak.

A nép békét akar. De mer-e a békéért kiállni? Sajnos, az az igazság, hogy az emberek magukba-zárkózva tűrik, hogy a halál végigsöpörjön rajtuk. Sokan úgy gondolják, nem az én nemzetem, nem kár érte. Vagy csak egyszerűen nem mernek kiállni a békéért?

Nemrég a Vajdasági Békemozgalom becsei szervezete nevében gyertyagyújtást szerveztünk. Égtek a gyertyák a békéért, az életért és a háború minden

Teleki Júlia: KERESSEM AZ APÁM SÍRJÁT

Visszatekintés a múltba – II., bővített kiadás

áldozataért. Néztem az égő gyertyákat, az embereket, a szomorú arcokat. Azokat is, akik nem mertek gyertyát gyújtani, nehogy valaki meglássa őket. De elnéztem azoknak az arcát is, akik közömbösen mentek el a gyertyák mellett, Elgondolkodtam. Meddig tűr ez a nép? Hiszen már Vajdaságban is éhezünk, ahol az élelmet termeljük. Nincs nafta, nincs gyomirtó, nincs műtrágya. Állnak a gyárak, nincs termelés. Az emberek golyó nélkül is meghalnak, hisz az orvosok képtelenek segíteni rajtuk, mert nincs gyógyszer, nincs injekció. Az egészségügy tönkrement. Mi jön még ezután?

Meddig tud ez a nép hallgatni? Miért nem kiáltunk egyszerre – szerbek és magyarok –, hogy elég volt? Elég a háborúból, elég a szankcióból, békét akarunk! A békéért, az életért, a gyermekeinkért meghajoltunk, nincs ebben semmi megalázó. Ami megalázó, az a dac, a büszkeség, ami tönkreteszi a jövő nemzedékét.

Őrizzük meg térségünk békéjét! Ne féljünk! Gyűjtsunk újra gyertyát közösen a békéért, az életért, mindannyiunkért!

(Magyar Szó, 1993. április 30.)

Ötven év után is gyűlölet

Kutatásaim során sok levelet kaptam, közöttük sok névtelent is. Sokan megkértek, habár megadták nevüket és címüket, ne említsem őket. Olyanok is voltak, akik elmesélték saját és sorstársaik tragédiáját, de megkértek, ne írjam meg, mert félnek. Sajnos, így nagyon sok értékes anyag nem kerülhet napvilágra.

Elgondolkodtató, hogy ötven év elmúltával is miért élmég a félelem. Sokan megkérdezték tőlem, én félek-e. Erre csak azt válaszolhattam, nincs miért félnem, hisz soha senkit nem bántottam, soha nem voltam nemzetgyűlölő. Nem néztem senkiben, hogy milyen nemzetiségű, csak azt, milyen ember. Azért el kell azt is mondanom, többször megfenyegettek levélen és telefonon keresztül, de nyilvános helyen is. Talán épp ezek a fenyegetések adnak erőt ahhoz, hogy legyőzzem a félelmet.

A tartományi képviselőházban történt egyik alkalommal, hogy amikor a szünetben a körülöttem ülők a háborúról, az öldöklésről beszéltek, nem tudtam tovább szó nélkül tűrni, ezért megkérdeztem: "Mondják, milyen érzés állandóan háborúzni és ölni?" Egyikük, aki akkoriban a képviselőház alelnöke volt, ezt válaszolta: "Fenomenális!" Mást nem tudtam erre mondani, csak azt: "Szégyen!" Erre az alelnök úr figyelmeztetett, hogy hagyjam én az ilyen politikát, mert ellenkező esetben a magyaroknak köszönhetően Észak-Bácska ugyanúgy fog majd kinézni, mint jelenleg Vukovar.

– Hiszen nekünk nincsenek fegyvereink. – mondtam
– Mi nem akarunk háborúzni. Nekem pedig személyesen elegendem van a háborúból, hiszen Csurogon születtem, apámat megölték, bennünket pedig kihajtottak a házunkból. Nem akarok még egy háborút!

– Te csurogi vagy? – kérdezte a velem szemben ülő fiatalember – Jég alá raktad a rokonaimat! Minden csurogit ki kellett volna végezni, hogy ne maradjon belőlük egy sem!

– Ott nem is maradt – szolt a válaszom. – Akit nem végeztek ki, azt elűldözték.

Teleki Júlia: KERESSEM AZ APÁM SÍRJÁT

Visszatekintés a múltba – II., bővített kiadás

– De te életben maradtál! – ordított rám, szinte veszettül mutogatva.

Ekkor már felálltam, nem tudtam mást mondani, csak annyit, ha kell, öljenek meg engemet is, ne maradjak meg én sem.

Mindez 1944 után ötven évvel történt a vajdasági képviselőházban. Ennyi év után is milyen mértéktelen gyűlölet található az emberekben. Nem vonom kétségbe, meglehet, hogy rokonaim rakták ennek a férfinak az őseit a jég alá, de az nem én voltam, hiszen akkor még csak meg sem születtem. Megjegyzem még, ő sem élt akkor, hiszen még tőlem is fiatalabb. Úgy hiszem, a társadalom, a nevelés bűnös azért, hogy az ilyen fiatalokban is él még a gyűlölet.

Miért kell nemzedékről nemzedékre szállni a gyűlöletnek? Ha lehetővé tennénk, hogy a fiatalok minden oldalról megismerjék az igazságot, csökkenthetnénk-e, vagy megszüntethetnénk-e a gyűlöletet? Ha meggátolnánk, hogy az egyik fél eltitkolja a történelmi tényeket, segítene-e?

Ezért íródott ez a könyv is!